

Eindrapport VSE Geharmoniseerde Emeritaatsvoorziening

in verband met de hereniging van GKV en NGK

Gepubliceerd: September 2022
Vastgesteld door: Bestuur Vereniging VSE

vereniging
VSE

Vereniging VSE
Postbus 499
8000 AL Zwolle

info@verenigingvse.nl
www.verenigingvse.nl

038 427 04 55

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1.	Voor wie?	3
1.2.	Leeswijzer	3
2.	Korte terugblik	4
2.1.	Overstap van omslag naar kapitaaldekking	4
2.2.	In de tweede versnelling	4
2.3.	Onderzoek naar de hereniging	5
3.	De uitdagingen	7
3.1.	De verschillen	7
3.2.	De grote financiële last	8
3.3.	Regelgeving	9
4.	Oplossingsrichting	10
4.1.	Overstap naar PFZW	10
4.2.	Aflossen van het tekort	10
4.3.	Solidariteit	11
4.4.	Centrale pensioenadministratie	12
4.5.	Fixeren van een voorwaardelijke indexatie	12
4.6.	Regeling voor arbeidsongeschiktheid	13
4.7.	Grensverkeer	13
4.8.	Governance	14
5.	Uitgewerkt in cijfers	15
5.1.	Berekeningen	15
5.2.	Het aanbevolen scenario	16
5.3.	Het tekort per ziel	16
5.4.	Meerkosten	16
5.5.	Samengevat	17
6.	De regioavonden	18
7.	Overzicht bijlagen	19

1. Inleiding

Hoe zal de emeritaatsvoorziening eruit zien zodra GKv en NGK één kerkverband vormen? Die vraag staat in dit rapport centraal.

In 2017 namen de Generale Synode (GKv) en de Landelijke Vergadering (NGK) een voorgenomen besluit om te komen tot hereniging. Deze intentie werd in 2020 definitief (zie kader).

Een landelijke regiegroep bereidt sinds 2017 de kerkelijke hereniging voor. De stap naar één kerk betekent ook één regeling voor predikanten. Vereniging VSE, NGA¹, SKW en de Predikantenvereniging | CGMV werkten een nieuwe regeling uit.

Over het totaal van de materiële regelingen voor de predikanten wordt via SKW de nodige informatie gedeeld.

Dit rapport richt zich volledig op het werkterrein van VSE, namelijk de emeritaatsvoorziening voor de GKv-predikanten.

In maart 2020 is het voorgenomen besluit uit 2017 om toe te werken naar hereniging van NGK en GKv omgezet in een concreet besluit om daadwerkelijk samen te gaan.

Dat besluit werd unaniem genomen in een gezamenlijke zitting van de Landelijke Vergadering (LV) van de NGK en de Generale Synode (GS) van de GKv. Het besluit was een belangrijke mijlpaal in het traject naar hereniging.

Lees meer op <https://lv-gs2020.nl/>

1.1. Voor wie?

Dit document is geschreven voor de (financieel) bestuurders van GKv-kerken met als doel in het najaar van 2022 hierover met elkaar in gesprek te gaan. Besluitvorming vindt begin 2023 plaats waarna ook ondersteuning bij voorlichting in plaatselijke kerken aangeboden wordt.

1.2. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 blikt terug op de positie van VSE en op het tot nu gelopen proces rondom de hereniging. De uitdagingen rond de harmonisatie van de emeritaatsvoorziening zijn beschreven in hoofdstuk 3. Van daaruit is gekomen tot een oplossingsrichting (hoofdstuk 4). Een nadere financiële uitwerking is in hoofdstuk 5 gegeven. Tot slot zijn enkele gesprekspunten voor de regioavonden opgenomen in hoofdstuk 6.

¹ NGA staat voor Nederlands Gereformeerde instelling Arbeidszaken. Deze instelling is binnen het NGK-kerkverband belast met het beleid rondom predikantsregelingen en de pensioenvoorziening daarbij.

2. Korte terugblik

2.1. Overstap van omslag naar kapitaaldekking

Tot 2015 brachten de kerken bij VSE jaarlijks geld binnen voor de uitkeringen in dat betreffende jaar. Een zogenaamd omslagstelsel. Dit stelsel werd om principiële redenen lange tijd in stand gehouden. Kerken hadden de mening dat het de zorgplicht is om jaarlijks alle predikanten (ook emeriti) in hun levensonderhoud te voorzien. Opbouwen van extra kapitaal was 'uit den boze'.

Maar vanwege het groeiend aantal emeritus-predikanten en de daling van het zielental is uiteindelijk toch besloten over te stappen op de principes van kapitaaldekking. Dit betekent dat voor elke predikant, per ambtsjaar, voldoende wordt ingelegd zodat een volledige uitkering bij emeritering mogelijk is. Dan is er sprake van een dekkingspercentage van 100%.

Bij aanvang in 2015 was er een dekking van rond de 30%. Vanaf 2015 wordt met een aanzienlijk hogere bijdrage door de kerken het tekort van deze dekking ingehaald.

Met de kerken is in 2015 besloten ([zie bijlage voor het hele rapport](#)):

1. een **knip** aan te brengen in financiering tussen toekomstige opbouw (kapitaaldekking) en het verleden;
2. te kiezen voor uitvoering in eigen beheer (VSE);
3. op een later moment opnieuw te overwegen om over te gaan naar Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) als deze regeling dichterbij de uitgangspunten en kosten van het huidige VSE-systeem komt;
4. een affinancieringstermijn van 25 jaar te kiezen voor het wegwerken van het tekort uit het verleden;
5. een quotum van € 52,- per ziel/jaar vast te stellen, jaarlijks geïndexeerd met de inflatie;
6. het beleid na 5 jaar te herijken op basis van actuele cijfers en omstandigheden.

De termijn die kerken gebruiken voor het volledig inlopen tot 100% was in 2015 gesteld op 25 jaar met een 5-jaarlijkse herbeoordeling van het beleid.

2.2. In de tweede versnelling

In 2019 vond de eerste herijking plaats van het 5-jaren beleid. Met het rapport "Samen op koers naar 2025" ([link naar bijlage](#)) werd zowel teruggeblikt als vooruitgekeken. Dankbaar werd geconstateerd dat de beoogde doelen voor herstel gehaald waren. De zorgen over de toekomst waren echter niet verminderd. Daarbij kwam dat het proces van hereniging met NGK veel sneller verliep dan in 2015 was voorzien.

De termijn die kerken gebruiken voor het volledig inlopen tot 100%, die in 2015 was gesteld op 25 jaar (het jaar 2040), is in 2019 teruggebracht naar 15 jaar (2035). Anno 2022 is het dekkingspercentage rond de 60%.

Besluittekst 2019

De Algemene Vergadering van Vereniging VSE gaf het bestuur goedkeuring om:

1. per 1 januari 2020 een bijdrage van € 58,- per lid/jaar vast te stellen en deze bijdrage tot en met 2024 jaarlijks met € 0,75 te verhogen en bovendien te indexeren met de inflatie-index die VSE gebruikelijk toepast (CBS consumentenprijzen, prijsindex, CPI-afgeleid);
2. voor de komende vijf jaar eigen beheer te handhaven;
3. daarmee de affinancieringstermijn van de tekorten uit het verleden te verkorten naar circa 15 jaar.

Naast het genomen besluit om de schuld eerder af te lossen, dacht het VSE-bestuur na over mogelijkheden om kerken eerder hun tekorten te laten afbetalen. Zo werd de mogelijkheid geboden om een lening aan te gaan met VSE om geld met een beperkt rentepercentage te stallen bij VSE. Via de vermogensbeheerder van VSE kan dit eerder renderen.

Tot slot deed het bestuur de toezegging om met NGK actief in contact te blijven in de voorbereiding op een geharmoniseerde regeling in de toekomst. Daarover in paragraaf 2.3. meer informatie.

2.3. Onderzoek naar de hereniging

Vanaf 2020 namen afvaardigingen van het VSE- en het NGA-bestuur zitting in een werkgroep. Deze werkgroep had als taak oplossingen te bedenken om de emeritaatregeling dusdanig te harmoniseren dat een landelijke hereniging doorgang kan vinden. Samengevat bestond dit proces uit zes stappen:

1. Informeel overleg (sept 2018 – jan 2020)

NGA en VSE hebben tijd besteed om zowel elkaar als de gehanteerde regelingen te leren kennen. In deze gesprekken is afgetast voor welke scenario's en mogelijkheden draagvlak bestaat en welke opties niet verder verkend hoeven te worden.

2. Voorstellen VSE (jan 2020 – okt 2020)

Vanuit het besef dat het geen eenvoudige opdracht zou worden, dacht VSE na over voorstellen die kunnen zorgen voor een doorbraak. In dat kader is er 'in eigen kring' veel gerekend, nagedacht en overlegd. Dit heeft er in geresulteerd dat aan NGA vergaande voorstellen konden worden gedaan met als titel 'De sprong over onze eigen schaduw'.

3. Gezamenlijke uitgangspunten (okt 2020 – feb 2021)

De voorstellen zijn vervolgens uitgebreid met NGA besproken.

Met eigen analyses en hulp van het actuariële bureau Sprekels en Verschuren zijn de verschillen tussen de NGA- en VSE-regelingen in kaart gebracht. Vooral gericht op de inhoud van de PFZW-regeling (middelloon) versus B20 solidair (semi-eindloon) van VSE.

Van invloed is ook het verschil in traktementstabellen. Zo hanteert GKv volledig vrij-wonen en bij NGK draagt de predikant een huurbijdrage af. De noodzaak tot het harmoniseren van alle materiële regelingen werd hiermee nogmaals benadrukt. Voor meer informatie zie hoofdstuk 3.1.

Eindrapport VSE Geharmoniseerde Emeritaatsvoorziening

Op basis van deze rekenlagen en besprekingen is in goede afstemming gekomen tot gezamenlijke uitgangspunten voor de harmonisatieoplossing.

4. Detaillering voorstellen (feb 2021 – sept 2021)

De belangrijkste onderwerpen zijn gedetailleerd uitgewerkt. Hiertoe is opnieuw veel rekenwerk verricht en heeft er veel afstemming plaatsgevonden.

Twee componenten stonden hier centraal. Allereerst de vraag of (en per wanneer) een overstap naar PFZW voor nieuwe pensioenopbouw voor GKv reëel wordt geacht. En als tweede hoe de GKv-kerken, parallel aan het proces van harmonisatie, het tekort uit het verleden kunnen wegwerken zonder dat dit tot onmogelijke lastenstijgingen leidt. Voor meer informatie zie hoofdstuk 4.

De uitwerkingen zijn vervolgens voorgelegd aan actuarieel bureau Triple A.

5. Extern doorrekenen (sept 2021 – jan 2022)

De combinatie van de overstap naar PFZW met het aflossen van de tekorten is in diverse varianten doorgerekend door Triple A. Daarbij is rekening gehouden met het feit dat VSE een “gesloten” fonds wordt, zodra GKv-predikanten pensioen opbouwen bij PFZW. Voor meer informatie zie hoofdstuk 5.

De financiële uitkomsten lieten een belangrijk knelpunt zien. Op korte termijn overstappen naar PFZW in combinatie met het wegwerken van het tekort geeft een te grote lastendruk. Het VSE-bestuur is van mening dat met het huidige kostenniveau voor kerken wel zo'n beetje het maximum bereikt is. Daarbij moet ook voorkomen worden dat de horizon van aflossing te ver naar achteren schuift.

6. Oplossen laatste issues (jan 2022 – mei 2022)

Een fusiedatum in 2023 zou in dat jaar ook een verplichte aansluiting bij PFZW betekenen (zie hoofdstuk 3.3.). Hierdoor ontstond een patstelling. Na intensief overleg met het moderamen van de Synode/Landelijke vergadering, NGA en PFZW is gelukkig voldoende ruimte ontstaan om door te gaan. PFZW is namelijk bereid gevonden de huidige GKv-predikanten tijdelijk dispensatie voor deelname te geven.

Met dit gegeven en het oplossen van de laatste issues kon een nieuwe planning voor de harmonisatie worden gemaakt ([zie hier voor het persbericht van juni 2022](#)) en konden de fusiedata 1 mei 2023 (bestuurlijke eenwording) en 1 januari 2024 (organisatorische en financiële eenwording) wereldkundig worden gemaakt.

Deze planning wordt alleen gehaald indien de kerken akkoord gaan met de oplossingsrichting in dit rapport.

3. De uitdagingen

Om tot oplossingsscenario's te komen werden eerst de uitdagingen in beeld gebracht. Die concentreren zich vooral rondom de verschillen (tussen GKv en NGK), de financiële lastendruk en de regelgeving.

3.1. De verschillen

Zoals eerder genoemd, bestaan er grote verschillen tussen de GKv- en de NGK- regelingen. De voornaamste punten zijn hieronder samengevat:

1. *Het systeem*

Het voornaamste verschil is gelegen in de basis van het systeem. NGK heeft de pensioenen ondergebracht bij pensioenfonds PFZW. VSE is geen pensioenfonds maar een vereniging van kerken. Anders dan PFZW heeft VSE geen deelnemers maar ondersteunt de kerken (als lid van de vereniging) in de zorgplicht voor geëmeriteerde predikanten. VSE voert de regeling in eigen beheer uit.

2. *De methodiek*

PFZW hanteert een middelloonsysteem. VSE past het B20-solidair systeem toe. De uitkering wordt voor elke predikant op het actuele niveau (in jaar van emeritering) van traktementsschaal B20 bepaald. Een semi-eindloon systeem dus. In opbouw van "pensioenrechten" zijn deze twee systemen behoorlijk verschillend. Positief is wel dat uit berekeningen blijkt dat voor GKv-predikanten de overgang naar PFZW financieel gemiddeld weinig uitmaakt. Een overstap naar PFZW is voor predikanten een passende oplossing.

3. *Tekort uit het verleden*

NGK heeft geen tekorten uit het verleden. Twaalf jaar geleden was NGK in staat het gehele eigen fonds over te dragen aan PFZW. De dekkingspercentages op dat moment lieten dat toe. NGK hanteerde langer de principes van kapitaaldekking.

De GKv-kerken vullen momenteel het tekort uit het verleden aan tot een dekkingspercentage van 100%. Zolang die 100% nog niet is bereikt (en de rekenmethodiek verschillend is), is het vooralsnog niet mogelijk het fonds in zijn geheel aan PFZW over te dragen. Een overgang zal in eerste instantie alleen mogelijk zijn voor pensioenopbouw over de toekomstige jaren van de actieve predikanten.

4. *Solidariteit*

Indien aan een NGK-gemeente een predikant verbonden is, wordt door die betreffende kerk premie aan PFZW afgedragen. Vacante gemeenten betalen geen premie. De regeling is dus individueel tussen plaatselijke kerk en PFZW georganiseerd.

Het VSE-quotum is gebaseerd op het solidaire principe. Alle kerkleden betalen evenveel voor het geheel van de emeritaatsvoorziening. Ongeacht of een kerk vacant is of één of meerdere predikanten (en/of emeriti) verzorgt, de bijdrage is gelijk.

5. *Flexibiliteit*

De PFZW-regeling is door NGK inhoudelijk niet te beïnvloeden. Zij varen mee op het grotere geheel. Maatwerk op basis van kerkelijke regelingen is niet mogelijk.

Eindrapport VSE Geharmoniseerde Emeritaatsvoorziening

VSE is tot nu toe in staat geweest, indien nodig, samen met de kerken maatwerk toe te passen voor predikanten. De grootste verschillen zijn o.a. de weduwe-voorziening en de wachttijd en voorwaarden bij arbeidsongeschiktheid.

6. Arbeidsongeschiktheid

Door deelname aan het PFZW-fonds is het extern verzekeren van arbeidsongeschiktheid verplicht indien de kerken gebruik wensen te maken van premievrijstelling bij langdurig arbeidsongeschikte predikanten. In dat kader heeft NGK deze dekking ondergebracht bij AEGON. De premie hiervoor wordt door alle kerken gedragen.

VSE heeft dit risico sinds enkele jaren weer in eigen beheer genomen. Daarmee werd een wat hogere premie bij AEGON uitgespaard. In overleg met PFZW is gebleken dat deze vorm van eigen beheer niet wordt toegestaan indien de Gkv ook van premievrijstelling bij PFZW gebruik wenst te maken.

3.2. De grote financiële last

Een verhoging van de financiële last voor de Gkv-kerken vindt op twee gebieden plaats. Allereerst het feit dat aansluiting bij PFZW duurder is en ten tweede dat het tekort per ziel anders berekend dient te worden.

1. Aansluiting bij PFZW

Aansluiting bij PFZW is duurder dan opbouw in eigen beheer (VSE). In het rapport uit 2019 was al voorgerekend dat dit om € 7,-/ziel zou gaan (Samen op koers naar 2025, pagina 5). Bij het opnieuw doorrekenen van mogelijke oplossingsscenario's kwamen meer kostenverhogende aspecten aan het licht.

- De premie van PFZW is ten opzichte van 2019 verhoogd:
- Het verplicht onderbrengen van de arbeidsongeschiktheidsvoorziening bij een verzekeraar is duurder dan eigen beheer.

2. Berekening van het tekort per ziel

Het bepalen van het tekort moet worden gebaseerd op sluiting van het VSE-fonds zodra alle actieve predikanten elders gaan opbouwen. Dit betekent een hoger bedrag omdat in de waardering ook rekening wordt gehouden met nog door te voeren indexering van uitkeringen en traktementen (van nominaal naar reëel); en vervolgens dus een hoger bedrag per ziel om op 100% te komen.

Daarbij komt dat de lange-termijnverwachting op beleggingsresultaten op advies van experts moet worden bijgesteld van 4% naar 3,5%.

Van nominaal naar reëel

In de jaarverslagen van VSE is tot nu toe een nominale waardering opgenomen. Hierbij wordt de voorziening bepaald op basis van de waarde van 'vandaag'. VSE volgt daarbij pensioenfondsen die verplicht zijn op deze waarde te rapporteren. Pensioenfondsen kunnen uit het verschil tussen de (lage) rekenrente en het daadwerkelijke rendement de toekomstige indexaties financieren. VSE kan dit niet omdat met één rendementspercentage wordt gerekend.

Om de uitkeringen (inclusief toekomstige indexatie) te garanderen, moeten deze uit oogpunt van prudentie meegenomen worden in de berekening. Daarmee ontstaat de reële voorziening. Het sluiten van het fonds geeft aanleiding die waardering ook als zodanig door te voeren, omdat er niet meer vanuit het quotum bijgestuurd kan worden.

3.3. Regelgeving

Vanaf de hereniging is het belangrijk te streven naar volledige rechtsgelijkheid tussen predikanten. Kerkelijk wordt één kerkorde en één materiële regeling van kracht. Daarnaast hanteert PFZW een solidair premiestelsel. Reglementair is vastgesteld dat alle “werknemers” van dezelfde rechtspersoon ondergebracht moeten worden bij PFZW. Dit geldt ook voor predikanten in de herenigde kerkgemeenschap. Overigens ook voor kosters en kerkelijk werkers in dienst van de kerkelijke rechtspersoon.

4. Oplossingsrichting

In het onderzoek naar mogelijke oplossingen heeft het verlangen om één kerkverband te worden altijd voorop gestaan. Uiteraard had VSE liever eerst het tekort volledig weggewerkt om pas daarna een overstap naar PFZW te maken. Maar daarmee zou een volledige hereniging in 2023/2024 onmogelijk worden.

Om de kerken niet met nog hogere kosten op te zadelen is uiteindelijk onderstaande oplossingsrichting uitgewerkt. In hoofdstuk 5 wordt de financiële onderbouwing gegeven. In hoofdstuk 6 worden de gespreksonderwerpen genoemd die tijdens regioavonden en webinars in het najaar van 2022 uitvoerig aan de orde komen. Besluitvorming over de definitieve keuzes vindt in april 2023 plaats. De beoogde organisatorische en financiële fusiedatum is **1 januari 2024**.

4.1. Overstap naar PFZW

1. *Waarom PFZW*

Al vanaf 2015 is in onderzoek wanneer aansluiting bij PFZW een reële optie wordt (hoofdstuk 2.1., kader punt 3). Uiteraard is ook naar andere fondsen en mogelijkheden gekeken. PFZW bleef de voorkeur houden omdat andere denominaties (CGK, PKN en NGK) daarbij zijn aangesloten en de inhoud van de regeling tevens positief is beoordeeld.

2. *Voor wie is de overstap*

Een overstap naar PFZW kan op dit moment alleen voor de toekomstige ambtsjaren van predikanten. Het gehele VSE-fonds is, door het te lage dekkingpercentage (en het verschil in rekenmethodiek), op dit moment niet over te dragen aan PFZW. Opbouw in de toekomst is wel mogelijk. Concreet gaat het om gemeentepredikanten in actieve dienst die straks een deel hebben opgebouwd bij VSE en een deel (toekomst) bij PFZW gaan opbouwen. Alle ingegane uitkeringen aan emeriti, weduwen en wezen blijven ongewijzigd via VSE aan kerken doorlopen.

3. *Wanneer*

Het timingsprobleem (zie 2.3, punt 4) in combinatie met de zware financiële last (zie 3.2) maakt een overstap op korte termijn zeer moeilijk. In goed overleg met PFZW is overeengekomen dat alle huidige GKv-predikanten (actief tot aan de fusiedatum van 1 januari 2024) vrijgesteld worden van verplichte aansluiting. De voorwaarde is dat deze groep uiterlijk 1 jaar nadat PFZW het nieuwe pensioenakkoord heeft ingevoerd, naar PFZW komt. Momenteel betekent dit dat de GKv-predikanten naar verwachting per **1 januari 2027** toetreden tot PFZW voor de toekomstige ambtsjaren.

4.2. Aflossen van het tekort

In de eenwordingsgesprekken nam VSE het standpunt in dat GKv niet voor de verantwoordelijkheid van de tekorten wil weglopen. En zeker niet zomaar wil afschuiven op het nieuwe kerkverband waarin ook NGK terecht komt. Wel is een principebesluit genomen elkaar waar mogelijk te helpen (daarover in 4.3. meer).

Eindrapport VSE Geharmoniseerde Emeritaatsvoorziening

In principe verandert er niet veel aan het feit dat de GKv-kerken het tekort moeten inlopen tot de 100% dekking is bereikt. Tot heden wordt zowel de toekomstige opbouw als het tekort uit het verleden in één quotumbedrag neergelegd bij kerken. Om het financiële proces van de hereniging zo transparant mogelijk te maken wordt het volgende voorgesteld:

Vlak voor het moment van de hereniging worden de GKv-kerken geregistreerd als debiteuren van VSE. Het tekort wordt per kerk als geheel op één nota verzonden. Deze nota wordt gebaseerd op de actueel berekende voorziening bij sluiting van het fonds per 1 januari 2027. Per kerk wordt het gemiddeld aantal zielen van de afgelopen 3 jaren (2020, 2021 en 2022) als uitgangspunt genomen. Naast de schuldnota wordt de toekomstige opbouw van predikanten in de periode 2024 tot 2027 via het bestaande quotumsysteem doorbelast.

1. In twee stappen

Per 1 januari 2024 wordt een nota van het tekort als "voorlopige schuld" verzonden. Dit is een schatting van de schuld per 1 januari 2027. Kerken ontvangen het advies deze op de balans op te nemen, maar dat is nog niet verplicht. Ook wordt aangeraden, waar mogelijk, de schuld zo snel mogelijk af te lossen.

Per 1 januari 2027 vindt de overstap naar PFZW plaats. Dan ontvangen de voormalig GKv-kerken een tweede nota met de "daadwerkelijke schuld" waarbij:

- alle parameters voor de schuldbepaling (waaronder indexatiebeleid, lange-termijn verwacht rendement) in aanloop naar 2027 nogmaals worden herijkt;
- het schuldbedrag herijkt is aan de daadwerkelijke gerealiseerde dekkingspercentages in de jaren 2024-2026;
- het reeds afgeloste deel wordt verrekend;
- de plicht van kracht wordt deze schuld op de balans op te nemen.

2. Aflostermijn

Zoals eerder vermeld, betekent de overstap naar PFZW, in combinatie met het inhalen van de tekorten, een zwaardere financiële last. Met het verleende uitstel van PFZW komt er weliswaar meer ruimte, maar het bestuur adviseert de eerder gestelde aflosdatum van 2035 uit te stellen naar 2040. Dit om het kostenniveau niet substantieel te verhogen. In hoofdstuk 5 is de financiële verantwoording uitgewerkt.

4.3. Solidariteit

Zo de Here wil zal vanaf 1 mei 2023 de hereniging een feit zijn. Vanaf 1 januari 2024 worden ook de financiële consequenties concreet voor alle plaatselijke kerken. Momenteel ligt er bij de NGK-kerken een voorstel om voor 5 jaren een bedrag van € 10,-/ziel bij te dragen aan de hogere lasten (door de overgang naar PFZW) waar de GKv-kerken mee te maken krijgen.

Waar elke GKv-kerk een schuldnota (zie 4.2.) ontvangt, blijft het opbouwquotum (voor toekomstige ambtsjaren) van VSE tot 2027 per ziel omgeslagen. De solidariteit blijft op dit punt ongewijzigd. Het quotum en de indexatie wordt in 2023 opnieuw berekend voor de jaren vanaf 2024.

Verder zal in de periode 2027 tot 2030, zodra aansluiting bij PFZW een feit is, de totale pensioenpremie en de kosten voor arbeidsongeschiktheid over alle GKv-kerken worden omgeslagen. Zo blijven de kerken elkaar onderling steunen in de premiedruk.

Het voorstel is om vanaf 2030 de pensioenpremie individueel door te belasten. Dus als een plaatselijke gemeente één of meerdere predikanten heeft, betaalt men premie. Dit kan lokaal een aanzienlijke lastenstijging betekenen waarover kerken tijdig (in de periode 2027-2029) worden geïnformeerd. Als een lokale kerk geen predikant heeft, heeft men deze kosten niet. Overigens wordt overwogen de premie voor arbeidsongeschiktheid wel blijvend solidair om te slaan.

Met deze maatregelen wordt een solidaire overgang gerealiseerd naar de nieuwe situatie.

4.4. Centrale pensioenadministratie

Momenteel zijn de NGK-kerken aangesloten bij PFZW. Dit is op basis van individuele contracten. Elke plaatselijke kerk heeft een eigen aansluiting bij PFZW. De penningmeester is verantwoordelijk voor alle registraties en mutaties richting PFZW. De registraties in de PFZW-systemen worden door SKW gecontroleerd zoals voorheen ook door de NGA werd gedaan. Een omslachtig en foutgevoelig proces, zo is gebleken.

PFZW heeft met het verlenen van het eerder genoemde uitstel de eis gesteld dat voor het nieuwe kerkverband, vanaf 1 januari 2024, een centrale administratie moet worden ingericht. PFZW stuurt SKW één nota voor alle predikanten; SKW factureert dit vervolgens aan de kerken. Ook de mutaties en registraties worden centraal uitgevoerd. Voor de plaatselijke kerken wordt daarmee een lastig administratief proces uit handen genomen.

4.5. Fixeren van een voorwaardelijke indexatie

De (financiële) wereld verandert continu. Met de huidige maatschappelijke en politieke ontwikkelingen gaat elke economische voorspelling mank. In de rekenlagen om tot 100% dekking te komen speelt dezelfde onzekerheid een rol.

Om waar mogelijk risico's te vermijden en/of maatregelen te kunnen nemen, wordt voorgesteld om het indexatiebeleid te fixeren en ook als voorwaardelijk te hanteren. Het gaat om twee soorten indexatie:

- Indexatie op de uitkeringen, zoals VSE voorheen in het 5-jarenbeleid en in het uitkeringsreglement had vastgelegd.
- Indexatie op het traktement. De schaal B20 zal na 1 januari 2024 niet meer bestaan. Dan wordt een nieuwe materiële regeling voor predikanten van kracht. Voor de opbouw van predikanten bij VSE zal het oude B20-bedrag nog wel worden gehanteerd. Dit bedrag zal worden geïndexeerd en vastgelegd in de VSE-regelingen.

In het volgende hoofdstuk worden de percentages vermeld. Daarbij geldt de voorwaarde dat indexatie alleen wordt toegepast indien de groei van het dekkingspercentage volgens plan verloopt.

4.6. Regeling voor arbeidsongeschiktheid

In hoofdstuk 3.1 (punt 6) is het verschil in de arbeidsongeschiktheidsvoorziening al genoemd. De NGK-kerken hebben dit risico extern ondergebracht bij AEGON. Hiermee wordt aangesloten bij de actuele wet- en regelgeving op het gebied van:

- wachttijd van 2 jaar voordat een uitkering wordt gedaan;
- premievrijstelling PFZW indien langdurige arbeidsongeschiktheid aan de orde is;
- aansluiting bij het proces "Wet Verbetering Poortwachter" waar het gaat om begeleiding en re-integratie.

Tot 2027 blijft het risico van voormalig Gkv-predikanten onder beheer van VSE. Wel wordt voorgesteld de wachttijd van 1 jaar alvast aan te passen naar 2 jaar vanaf 1 januari 2024.

Bij overstap naar PFZW in 2027 wordt ook voor de voormalige Gkv-predikanten dit risico extern verzekerd.

4.7. Grensverkeer

Een belangrijk uitgangspunt is dat predikanten zich "vrij" kunnen bewegen binnen het gehele kerkverband. De details worden ook nog met PFZW besproken om volledige transparantie te realiseren.

Het grensverkeer kan er als volgt uitzien:

- Een voormalig Gkv-predikant die naar een voormalige NGK-kerk gaat (en op de 'PFZW-uitzonderingslijst' staat), blijft opbouwen bij VSE. De plaatselijke kerk betaalt aan de centrale administratie een emeritaatsbijdrage ter grootte van de PFZW-premie (alsof de predikant al ondergebracht is bij PFZW).
- Een voormalig NGK-predikant die naar een voormalige Gkv-gemeente gaat, blijft opbouwen bij PFZW. De kerk betaalt een opbouwquotum ter grootte van de PFZW-premie en kan compensatie aanvragen voor het opbouwquotum van VSE. Dit wordt mede afhankelijk gemaakt van het grensverkeer andersom om zo de kapitaalopbouw stabiel te houden.
- Voor samenwerkingsgemeenten wordt per datum van hereniging de verdeling Gkv-/NGK-leden in percentages vastgelegd om de regelingen zo fair als mogelijk uit te voeren. Deze 'vastgeprikte' percentages zijn leidend voor de (ex Gkv- ex NGK-)quota per ziel.
- Voor plaatselijke gemeenten die na de hereniging samengaan wordt op dat moment de verhouding voormalige NGK- en Gkv-leden vastgesteld. O.b.v. het jaarlijks door te geven totaal aantal zielen kan dan het (fictieve) aantal NGK- en Gkv-leden worden berekend.
- Bij een herenigde gemeente komt de pro-rata VSE-schuld op de balans van deze gemeente, zij is immers de rechtsopvolger van de voormalige Gkv-gemeente.

Alle predikanten die nieuw instromen na 1 januari 2024 worden voor hun ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen direct ondergebracht bij PFZW.

4.8. Governance

VSE is momenteel een vereniging van GKv-kerken. In deze rechtsvorm is de Algemene Vergadering (ledenvergadering) het hoogste orgaan. De werkwijze en rechtspositie is vastgelegd in de statuten ([klik hier](#)).

Vanaf 1 januari 2024 is sprake van een nieuw kerkverband waar voormalig GKv- en NGK-kerken gezamenlijk een nieuwe eenheid vormen. Voor VSE heeft dit enkele juridische consequenties. Om beide voormalige kerkgemeenschappen recht te doen, organiseert VSE in het najaar van 2023 een tweede Algemene Vergadering om wijzigingen in statuten en reglementen vast te leggen.

De voornaamste punten zijn:

- naamswijziging nieuwe kerkgemeenschap;
- onderscheid in twee soorten leden (debiteur-leden: voormalig GKv-kerken die garant staan voor het aflossen van de schuld) en overige leden (medeverantwoordelijk voor beleid);
- aanpassing indexatiebeleid;
- aanpassing uitkeringsreglement; o.a. wachttijd bij arbeidsongeschiktheid van 1 naar 2 jaar.

Gedetailleerde voorstellen volgen medio 2023.

5. Uitgewerkt in cijfers

5.1. Berekeningen

Voor het berekenen van de toekomstscenario's is Triple A in de arm genomen. Een extern actuariel bureau dat voor VSE reeds diverse jaren de voorziening en het actuele dekkingspercentage berekent.

Achter [deze link](#) is het rapport van Triple A te openen. Op basis van gezamenlijk vastgestelde uitgangspunten en aannames zijn een aantal scenario's doorgerekend. Het primaire doel van de berekeningen was om inzicht te krijgen in de impact van de diverse scenario's in termen van betaalbaarheid voor de kerken.

De voornaamste uitgangspunten zijn hieronder samengevat.

- De berekeningen vonden plaats op basis van de actuele stand per 31-12-2021. Dit gaat zowel om het predikantsbestand als om de vermogenspositie op dat moment.
- Het in 2022 bekende premieniveau van PFZW is toegepast. Hoe de situatie na invoering van het pensioenakkoord er uit gaat zien is niet bekend.
- De lange-termijn rendementsverwachting is bijgesteld van 4% naar 3,5%.
- Voor het bepalen van het tekort wordt niet de nominale stand gebruikt (zoals momenteel nog in de jaarverslagen is vermeld) maar de reële stand (zie kader bij hoofdstuk 3.2).
- Het verschil in kosten van het arbeidsongeschiktheidsrisico in eigen beheer versus extern onderbrengen is in kaart gebracht.
- Het quotum stijgt jaarlijks met 2%.
- Het aantal zielen neemt jaarlijks met 1,75% af.

Samengevat zijn de volgende scenario's doorgerekend:

- Nulmeting nominaal: in de berekeningen is gestart met een nulmeting op basis van de vermogenspositie per 31/12/2021. Op basis van ongewijzigde uitgangspunten (VSE blijft een open fonds, geen voorziening voor indexatie, verwacht rendement 4%) is de VPV (dat is het benodigd vermogen voor volledige dekking) €104.981.000 en het vermogen van het fonds € 66.665.000; dit komt neer op een tekort van 38.316.000. Daarmee is het tekort per ziel per 1-1-2022 gelijk aan € 347,47 (variant 0.1, Triple A-rapport).
- Nulmeting reëel: Door over te stappen van waardering op nominale grondslag naar reële grondslag (zie hoofdstuk 3.2), het verwacht rendement te verlagen van 4% naar 3,5%, en de indexatiemethodiek aan te passen naar een indexatie van 1,5% voor traktementen en 0,75% voor uitkeringen stijgt de schuld per ziel naar € 557,44 (variant 0.4, Triple A-rapport). Bij ongewijzigde quotum-systematiek zou dit betekenen dat er 2 jaar langer afgelost moet worden, en de horizon van 2035 naar 2037 verschuift (uitgewerkt in variant 0.5, Triple A-rapport).
- Vervolgens zijn scenario's doorgerekend met een veronderstelde aansluiting voor toekomstige jaren bij PFZW per 2024, 2025 en 2030 (variant A, B en C).
- Deze scenario's zijn berekend met aflossingshorizon 2040, 2045 en 2050.
- Per aflossingshorizon is met twee indexatievarianten gerekend, namelijk 2% voor traktementen in combinatie met 1% voor uitkeringen. Daarnaast de variant 1,5% op traktementen en 0,75% op uitkeringen.

5.2. Het aanbevolen scenario

In hoofdstuk 4 is vermeld dat een overstap naar PFZW per 1-1-2027 een verantwoorde stap is. Na het overleg met PFZW is door Triple A, variant D toegevoegd (pagina 29, rapport Triple A).

Omwille van de betaalbaarheid doet het bestuur het voorstel de indexatie te fixeren op 1,5% (traktementen) en 0,75% (uitkeringen). Deze indexatie is voorwaardelijk onder de conditie dat het inlopen van de schuld op schema ligt, zoals toegelicht in hoofdstuk 4.5. Verder is berekend dat de aflossingshorizon van 2040 als een betaalbaar scenario te verantwoorden is.

Tot slot zal samen met de Predikantenvereniging | CMGV en SKW in de toekomst worden gemonitord of het uitkeringsniveau voor predikanten, weduwen en wezen voldoende koopkracht biedt in relatie tot de zorgplicht die we als kerken hebben.

5.3. Het tekort per ziel

Uitgaande van variant D is het tekort per ziel per 1 januari 2027: **€ 448,13**. Dit bedrag zal nog een keer worden nagerekend in 2023 om vervolgens als voorlopige "schuld per ziel" bij kerken per 2024 in rekening te worden gebracht. Bij deze terug-rekening naar 2024 wordt de schuld verminderd met een verwacht rendement van 3,5% per jaar.

Naast het per 2024 in rekening brengen van de schuld per ziel (huidige stand € 448,13) zal, volgens de huidige berekening, het opbouwquotum (voor de toekomstige ambtsjaren) tot 2027 zo'n € 23 a € 24 per ziel/jaar bedragen.

Het vroegtijdig aflossen van het tekort wordt vanaf 2024 gestimuleerd. Omdat de schuld rentedragend is kan worden overwogen een rentevoordeel te verschaffen.

Per 1 januari 2027 wordt de definitieve schuld bepaald op basis van de resultaten in de periode 2024, 2025 en 2026 inclusief herijking van alle parameters. Vanaf dat moment gaan alle voormalig GKv-predikanten voor de toekomstige jaren over naar PFZW. Tot 2030 wordt de PFZW-premie solidair gedragen (zie hoofdstuk 4.3).

5.4. Meerkosten

Triple A berekende de meerkosten van de PFZW-premie en het arbeidsongeschiktheidsrisico ten opzichte van eigen beheer op ca. 1 miljoen euro per jaar over het gehele predikantenbestand (zie pagina 29 onderaan, rapport Triple A).

Zoals in hoofdstuk 4.3. beschreven ligt er een voorstel om de NGK-kerken voor 5 jaren een bedrag van € 10,-/ziel per jaar bij te laten dragen aan deze hogere lasten.

Algemeen voorbehoud

Zowel de in dit hoofdstuk genoemde cijfers als de cijfers waarnaar verwezen wordt (Triple A) zijn een momentopname op grond van bekende feiten en resultaten uit het verleden.

De gekozen oplossingsrichting is op basis van rekenmodellen en gekozen aannames en uitgangspunten, die in werkelijkheid kunnen afwijken.

Toekomstige economische en kerkelijke ontwikkelingen zijn van invloed op nog te maken analyses. Dit geldt ook voor de nog onbekende consequenties van het nieuwe pensioenstelsel.

5.5. Samengevat

De belangrijkste stappen van de voorgestelde oplossingsrichting zijn hieronder samengevat:

- **Per 1/1/2024**
 - o Sluit het VSE fonds voor nieuw startende predikanten en wordt de populatie actieve predikanten bevroren.
 - o Hanteert VSE een verwacht rendement van 3,5%.
 - o Wordt de indexatiesystematiek aangepast naar 1,5% van het B20 referentietraktament en 0,75% van de uitkeringen. Beide indexaties worden alleen verleent als de financiële situatie van VSE dat toelaat.
 - o Wordt het quotum gesplitst naar een opbouw-quotum en een nota voor het aflossen van de schuld.
- Het opbouwquotum voor de jaren 2024, 2025 en 2026 wordt in 2023 vastgesteld.
- **Per 1/1/2027**
 - o Sluit het VSE-fonds de opbouw en wordt VSE een gesloten fonds, waarvan de schuld definitief kan worden bepaald op basis van geactualiseerde parameters (waaronder de rendementsverwachting).
 - o Dient de schuld uiterlijk per 2040 te worden afgelost.

En verder:

- De NGK kerken dragen voor een periode van 5 jaar €10/ziel bij als tegemoetkoming in de meerkosten van ca 1 miljoen per jaar als gevolg van de overstap naar PFZW.
- Uit de berekeningen van scenario D2 blijkt dat de financiële lasten per jaar gecontinueerd worden (stijgend met indexatie van 2% per jaar), en dat de aflostermijn wordt verlengd naar 2040 (dat is 3 jaar later dan in scenario 0.5). Hiermee is een balans gevonden tussen betaalbaarheid en tijdigheid.

6. De regioavonden

Tijdens de regioavonden willen we in alle openheid en rust dit rapport bespreken met de kerken.

De volgende zaken komen in ieder geval aan de orde:

1. Informatie

Het bestuur geeft een presentatie als samenvatting van het gehele harmonisatieproces. Daarbij is er gelegenheid informatieve en verduidelijkende vragen te stellen.

2. Luisteren

Het is van belang dat iedereen de gelegenheid krijgt het woord te voeren. Een juiste beeldvorming en voldoende en genuanceerde meningsvorming is cruciaal. Alle gemaakte opmerkingen en gestelde vragen worden vastgelegd. Vooral met als doel om begin 2023 een gedragen besluittekst te kunnen presenteren.

3. Vertaling naar plaatselijke kerken

De vertaalslag naar de plaatselijke kerken is de basis voor het daadwerkelijk uitvoeren van de plannen. Volgens het SKW-rapport Cijfers & Feiten 2021, pagina 7 ([klik hier](#) om te downloaden) is in theorie 20 – 35% van de GKv-kerken in staat het VSE-tekort in één keer te voldoen. En nog eens 30% die een (substantieel) deel in één keer kan afdragen. Alhoewel dit werkelijke cijfers zijn, is de praktijk vaak genuanceerder. Daarover gaan we graag in gesprek.

Ook wil VSE plaatselijke kerken helpen de eenmalige extra benodigde gelden op een goede manier onder de aandacht te brengen bij gemeenteleden. De inbreng tijdens de regioavonden kan bijdragen aan deze ondersteuning.

Data en locaties Regioavonden	
Donderdag 3 november	Assen-Kloosterveen
Woensdag 9 november	Ermelo
Woensdag 16 november	Hardinxveld-Giessendam
Woensdag 23 november	Online webinar

7. Overzicht bijlagen

- [Rapport 2014/2015: Eindrapport toekomst emeritaatsvoorziening](#)
- [Rapport 2019: Samen op koers naar 2025](#)
- [Triple A-rapport september 2022; toekomst Emeritaatsvoorziening V 3.0.](#)
- [Notitie Cijfers & Feiten 2021 van SKW](#)
- [Presentatie Algemene Vergadering VSE, september 2022](#)